

Załącznik nr 1

Informacje ogólne i hasło kuratorskie PQ 2027

Czym jest PQ?

Praskie Quadriennale (PQ) to największe na świecie wydarzenie poświęcone scenografii i projektowaniu przestrzeni na potrzeby sztuk performatywnych.

PQ ma na celu stworzenie możliwości prezentacji współczesnych form projektowania scenografii i przestrzeni dla sztuk performatywnych, mapowanie i wspieranie innowacyjnych działań w tej dziedzinie oraz zapewnienie włączającej przestrzeni do dialogu między zawodowymi projektantkami i projektantami, studentkami i studentami oraz szerszą publicznością.

Praskie Quadriennale, organizowane w Pradze od 1967 roku, odbywa się nieprzerwanie co cztery lata. Każda edycja gromadzi osoby artystyczne, osoby badawcze oraz studentki i studentów z ponad osiemdziesięciu krajów, którzy prezentują swoją twórczość w dziedzinie scenografii i projektowania dla sztuk performatywnych. Choć na początku istnienia PQ wzorowało się na Biennale Sztuk Wizualnych w São Paulo w Brazylii, dziś PQ łączy elementy zarówno wystawy, jak i festiwalu sztuki na żywo. Program wydarzenia obejmuje setki wystaw, instalacji, performansów, warsztatów i dyskusji panelowych z udziałem ekspertek i ekspertów.

PQ obejmuje zarówno sekcje programowe o charakterze konkursowym, jak i niekonkursowym. Niektóre z nich są kuratorowane przez uczestniczące kraje i regiony, takie jak słynna już Wystawa krajów i regionów czy Wystawa studencka, podczas gdy inne są projektowane przez międzynarodowy zespół kuratorski PQ. Każdej edycji przyświeca inna wizja artystyczna, dzięki czemu jest ona wyjątkowym wydarzeniem.

Pomiędzy odbywającymi się co cztery lata edycjami PQ funkcjonuje jako platforma wspierająca wymianę międzynarodową poprzez organizację projektów specjalnych, rezydencji artystycznych, sympozjów oraz wydawanie publikacji.

Organem prowadzącym i sprawującym nadzór kuratorski nad PQ 2027 jest Czeski Instytut Kultury z siedzibą w Pradze działający w imieniu Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej.

Członkowie Rady PQ są powoływani przez Ministra Kultury spośród osób nominowanych przez wybrane instytucje. Rada PQ zatwierdza podstawowe dokumenty PQ 2027 (Koncepcję Artystyczną i Statut), nadzoruje proces przygotowywania PQ 2027 i zapewnia wkład w kluczowe kwestie organizacyjne i merytoryczne.

Koncepcja artystyczna

Od jednej scenografii...

Praskie Quadriennale narodziło się w latach 60. XX wieku z rosnącego ponadnarodowego przekonania, że scenografia – jako jeden z elementów produkcji teatralnej – stanowi odrębną dziedzinę twórczości scenicznej, posiadającą własną specyfikę, wymagania i kryteria. Ta specyfika, wraz z próbami zdefiniowania scenografii w jej nowoczesnej formie, była jednym z motywów przewodnich wczesnych edycji PQ. Pierwsze edycje PQ dążyły do

uchwycenia tego, co wspólne ponad różnicami kulturowymi, oraz do kształtowania wspólnego obszaru dla scenografii.

...do wielu scenografii

Dziś, prawie sześćdziesiąt lat później, postrzegamy scenografię szerzej, jako dyscyplinę artystyczną i praktykę współpracy, która tworzy performatywne środowiska i atmosferę zarówno na scenie, jak i poza nią, w ramach instytucjonalnych, jak i poza nimi. To rozszerzone rozumienie obejmuje szereg powiązanych ze sobą praktyk, w tym kostiumy, oświetlenie, projekcje, dźwięk, projektowanie obiektów i przestrzeni, które składają się na sposób odbioru przedstawienia. Scenografia przybiera wiele form i ról. Dziś rozumiemy, że gdy scenografia otrzymuje odpowiednią przestrzeń do działania, kryje w sobie ogromny potencjał: może nie tylko w istotny sposób współtworzyć strukturę znaczeń dzieła sztuki lub odpowiadać na pilne uwarunkowania społeczno-polityczne, lecz także inicjować i kształtować performanse, a także funkcjonować jako narzędzie spekulatywne i pole testowania nowych możliwości.

Choć nadal łączy nas zainteresowanie scenografią i dążenie do wzajemnego zrozumienia, to poszerzone spojrzenie na tę dziedzinę idzie w parze z rosnącą świadomością, że w rzeczywistości nie istnieje jedna scenografia. Zamiast jednej scenografii istnieje wiele jej odmian – szereg kultur scenograficznych, tradycji i norm funkcjonujących równolegle. PQ stara się – coraz wyraźniej – być miejscem i platformą, które uznają i akceptują wielość scenografii oraz światów scenograficznych, z których każdy kształtowany jest przez różne podejścia, perspektywy, tradycje i dyscypliny tworzące wspólnie scenograficzną całość. To właśnie w tej różnorodności i wielości tkwi prawdziwa siła i bogactwo tej dziedziny artystycznej.

Hasło kuratorskie

Nieobecności i przemilczenia

jako potencjalne obszary rozwoju scenografii przyszłości.

W 2027 roku minie sześćdziesiąt lat od powstania Praskiego Quadriennale. To sześćdziesiąt lat nieprzerwanego istnienia pomimo różnych burzliwych wydarzeń i wielu kryzysów, które dotknęły Europę i świat w XX i XXI wieku. W ciągu tych sześćdziesięciu lat PQ stało się wspólną przestrzenią dla stale rosnącej społeczności artystek i artystów, teoretyczek i teoretyków oraz studentek i studentów zajmujących się projektowaniem scenografii i przestrzeni dla sztuk performatywnych. Praskie wydarzenie ugruntowało swoją rolę jako największa międzynarodowa platforma podejmująca tę tematykę, jak również jako ważne miejsce spotkań i wymiany doświadczeń, do którego możemy powracać co cztery lata.

Pomimo złożonych czasów, w których żyjemy, a może właśnie z ich powodu, 60. rocznica istnienia PQ wymaga szczególnego uznania. Niewiele festiwali może szczycić się tak długą nieprzerwaną historią, a PQ dodatkowo pełni rolę fundamentu, na którym my i przyszłe pokolenia możemy budować dalszą historię. Jednocześnie rocznica ta stanowi okazję do refleksji nad miejscem, które stworzyliśmy dla sztuki scenograficznej w ujęciu globalnym. Jak PQ ewoluowało przez te sześćdziesiąt lat? Co i jak było na nim prezentowane? Jakie nowe style, podejścia i tendencje pojawiały się w kolejnych edycjach?

Patrząc wstecz zarówno na dawne, jak i niedawne przemiany, jakie przeszło Praskie Quadriennale, warto zastanowić się również nad tym, co mogło nam umknąć. Co przeoczyliśmy? Gdzie są tzw. martwe punkty? Co nie zostało pokazane, czego nie zauważyliśmy i nie usłyszeliśmy? Te pytania są istotne nie tylko dlatego, że kierują naszą uwagę ku przeszłości, ale także dlatego, że dzięki nim możemy przygotować grunt pod przyszłe działania.

Te właśnie pytania są inspiracją dla tematu przewodniego PQ 2027. Korzystając z możliwości zbiorowej refleksji artystycznej, chcemy skierować naszą kuratorską uwagę na nieobecności i przemilczenia w projektowaniu scenografii i przestrzeni w sztukach performatywnych w ujęciu historycznym i estetycznym, jednocześnie podejmując próbę stworzenia wizji tej dziedziny na przyszłość.

Wspólnie przyjrzyjmy się temu, co nie było widziane i słyszane, być może także z tego powodu, że tak wiele dzieje się poza światłem reflektorów, poza sceną, na marginesie tradycyjnego kanonu, ośrodków sztuki czy podręczników. Nieobecności i przemilczenia mogą również odnosić się do pewnych elementów z przeszłości, które już nie istnieją, ponieważ zniknęły.

Chcemy również zwrócić uwagę na scenograficzne momenty, metody i projekty, które podejmują tematykę nieobecności i przemilczeń lub stawiają je w centrum swojej pracy. Niektóre z pytań, na które chcemy znaleźć odpowiedzi, to: W jaki sposób scenografia, przestrzeń w sztukach performatywnych i praktyki kuratorskie wchodzą w dialog z nieobecnościami i przemilczeniami? W jaki sposób kierują one naszą uwagę – wizualnie, słuchowo, a nawet dotykowo? Jak je ujawniają, a jak ukrywają? W jaki sposób nieobecność i milczenie kształtują rytm lub w inny sposób wzbogacają scenograficzny wymiar performansu? Jaką rolę odgrywa ciało w scenografiach nieobecności i milczenia? W jaki sposób scenografki i scenografowie mogą współpracować z innymi artystkami i artystami w celu zbadania nieobecności i przemilczeń?

Co najważniejsze, nieobecności i przemilczenia mogą stwarzać okazje do wyobrażenia sobie tego, co dopiero się tworzy lub powstanie w przyszłości, czego jeszcze nie ma. Teatroložka Sylwia Dobkowska pisze o nieobecności jako o „twórczej i otwartej przestrzeni, w której może wydarzyć się wszystko”.¹ Jaką rolę odgrywa scenografia w kształtowaniu takich przestrzeni potencjału, nowych idei i obrazów? W jaki sposób scenografia otwiera przestrzeń? A jak z kolei przestrzenie aktywują scenografię? Jaka przyszłość może nadejść dzięki praktyce scenograficznej?

Zapraszamy kuratorki i kuratorów wszystkich sekcji i projektów programowych do twórczego zaangażowania się w te tematy i pytania. Podczas PQ 2027 liczymy na wspólnie wykorzystanie i zmaterializowanie generatywnego potencjału nieobecności i ciszy. Kiedy spotkamy się w Pradze, chcemy stworzyć doświadczenie ukształtowane przez działania kuratorskie i interwencje scenograficzne, które eksperymentują z relacjami między nieobecnością, milczeniem, scenografią, performansem i praktyką kuratorską. Chcielibyśmy zobaczyć projekty kuratorskie, które, nawet jeśli tylko tymczasowo, przekształcają nieobecność w obecność lub milczenie w rezonans, czyniąc widocznym i słyszalnym to, co jeszcze nie zostało dostrzeżone i usłyszane, ale przyszłość może to zmienić.

¹ Dobkowska, Sylwia, *Performance of Absence in Theatre, Performance, and Visual Art*, Routledge, 2022.

Mamy nadzieję, że zechcą Państwo dołączyć do nas, aby współtworzyć nowe scenograficzne przyszłości poprzez odkrywanie nieobecności i przemilczeń, które ukształtowały naszą przeszłość i definiują naszą teraźniejszość.

Lokalizacja

W 2027 roku Praskie Quadriennale powróci na Praskie Tereny Wystawowe (Výstaviště Praha) w dzielnicy Praga 7, do miejsca, które było gospodarzem pierwszego PQ w 1967 roku. Wydarzenia programowe będą odbywać się na całym terenie, w tym w Pałacu Przemysłowym, w Pawilonach Křížíka oraz na rozległych przestrzeniach pomiędzy zabudowaniami. Obecnie trwają szeroko zakrojone prace remontowe, a wszystkie budynki mają zostać w pełni odnowione do 2026 roku. Uczestniczki i uczestnicy PQ będą mogli podziwiać odnowiony kompleks przestrzeni wystawienniczych wyposażonych w najnowocześniejszą infrastrukturę, zaprojektowaną tak, aby sprostać wymaganiom wydarzenia o globalnej skali, przy jednoczesnym zachowaniu jego wyjątkowego historycznego charakteru, który czyni to miejsce integralną częścią historii Praskiego Quadriennale.

Część programu PQ 2027 będzie realizowana również w dodatkowych lokalizacjach na terenie Pragi, zapraszając publiczność do odkrywania nowych form scenograficznych i ekspozycji projektów dla sztuk performatywnych w różnych kontekstach miejskich.